

عجایب حکمت در «دعای عرفه» امام حسین(ع)

دعای حضرت سید الشهدا(ع) در روز عرفه دارای سیر و هدفی است و مسایلی اساسی در آن مطرح شده است که برخی از آنها عبارتند از: توحید و صفات الهی و شهادت به ربوبیت؛ اشاره به نعمت‌ها و الطاف الهی و منشاء هدایت؛ درخواست‌های ارزشمند معنوی و روحی؛ حمد و سپاس به جهت تربیت‌های خدایی و...

دعای حضرت سید الشهدا(ع) در روز عرفه دارای سیر و هدفی است و مسایلی اساسی در آن مطرح شده است که برخی از آنها عبارتند از: توحید و صفات الهی و شهادت به ربوبیت؛ اشاره به نعمت‌ها و الطاف الهی و منشاء هدایت؛ درخواست‌های ارزشمند معنوی و روحی؛ حمد و سپاس به جهت تربیت‌های خدایی و...

دعای حضرت سید الشهدا(ع) در روز عرفه به مانند دیگر دعاها دارای يك سیر و هدف است و در آن مسایلی اساسی مطرح شده است که مسایل کلی مورد اشاره در این دعا عبارتند از: توحید و صفات الهی و شهادت به ربوبیت و مراتب خلقت؛ اشاره به نعمت‌ها و الطاف الهی و منشاء هدایت؛ درخواست‌های ارزشمند معنوی و روحی؛ حمد و سپاس به جهت تربیت‌های خدایی و بیان درخواست‌های تربیتی با قالب‌های مختلف اقرار به صفات الهی و اشاره به الطاف الهی بر پیامبران و بیان درخواست‌های مختلف از خداوند از محورهای این دعا با عظمت است.

دعای عرفه با حمد و ستایش خداوند آغاز می‌شود. این روشی است که در اکثر دعاها رسیده از امامان معصوم(ع) دیده می‌شود و به ما طریقه خواستن را می‌آموزد. از امام صادق(ع) نیز روایت است که «#هرگاه کسی اراده کرد، چیزی از امور دنیا یا آخرت را درخواست نماید، ابتدا خداوند را ثنا و حمد گوید و بر پیامبر صلی الله علیه و آله درود فرستد و آن‌گاه حاجت خویش را بخواهد؛raquo&.

اشاره به نعمت‌های الهی، لطف و احسان خداوند و اقرار به زمینه‌ساز بودن پروردگار مهربان برای هدایت بشر، قسمت‌های بعدی دعا است که در ذیل به آن اشاره شده است: اشاره به مراتب خلقت بشر و رشد جسمی، اشاره به الطاف خداوند پس از تولد، اشاره به اکمال فطرت و اتمام نعمت؛ اشاره به الهام معرفت، اتمام حجت و وجوب طاعت؛ اشاره به نعمت‌های ظاهری و برشمردن نعمت‌های بدنی و لطایف آن و استدلال به آیات الهی بر بیکران بودن نعمت‌ها و وحدت خداوند.

«#وَجَبَّتْ عَلَيَّ حَجَّتُكَ يَا أَلْهَمْتَنِي مَعْرِفَتَكَ وَرَوَّعْتَنِي بِعَجَائِبِ حِكْمَتِكَ وَاقْضَتَنِي لِمَا ذُرَّاتُ فِی سَمَائِكَ وَأَرْضِكَ مِنْ بَدَائِعِ خَلْقِكَ، وَنَهَيْتَنِي لَشُكْرِكَ وَذِكْرِكَ...؛ حجت را بر من تمام کردی به این‌که معرفت خود را به من الهام فرمودی و عجایب حکمت را در ضمیرم انداختی و مرا بیدار و آگاه ساختی از اسرار آفرینش در آسمان و زمین، و بیدارم کردی تا شکر تو گویم و یاد تو باشم...»&؛ اباعبدالله(ع) در این فراز به معرفت‌شناسی خدادادی اشاره می‌کنند.

در روایت آمده است که در قسمت دیگری از این دعا، اباعبدالله(ع) اهتمام بیشتر ورزیدند و اشک از چشمان مبارکشان جاری بود و گفتند: «#اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي اخْشَاكَ كَأَنِّي أُرَاكَ وَأُسْعِدْنِي بِتَقْوَاكَ وَلَا تَشْقِنِي بِمَعْصِيَتِكَ...؛ خدایا آن‌گونه قرارم ده که فقط از تو بیم داشته باشم؛ آن‌چنان که گویا تو را می‌بینم و مرا با تقوایت به سعادت رسان و با معصیت مرا شقی و بدبخت مساز...»&.

«#اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا خَلَقْتَنِي فَجَعَلْتَنِي سَمِيعًا بَصِيرًا...؛ خدایا حمد مخصوص توست، آن‌چنان که مرا آفریدی، پس شنوا و بینا قرارم دادی...»&.؛ اوج و قله این دعا شاید آن قسمت از دعا باشد که حضرت می‌گویند: خدایا! به من توفیقی بده از کسانی باشم که ترسم از تو به گونه‌ای باشد که گویا می‌بینمت. خدایا! خشیت خودت را به گونه‌ای نصیب ما بفرما که گویا تو را می‌بینیم.

اگر این‌گونه باشد، دیگر از خوف آتش عبادت و بندگی نمی‌کنی. همه وجودت خدایی می‌شود.

یادداشت از حجت‌الاسلام علی جلائیان اکبرنیا

مدیر مرکز پژوهش دانشگاه علوم اسلامی رضوی

